

nim, ut ipsius consortis, & familia caput, domus habere debet gubernaculum, ac bonorum administrationem. *Genf. cap. 3. ibi: Et oris sub potestate viri, & ipse dominabitur tui.* D. Ambros. *exhaëmeron tract. dicit quarta, ibi: Adam per Evam deceptus est, non Eva per Adam, quem vocavit ad culpam mulier, ideo justum est, ut cum gubernatio assumat, ne iterum feminea facilitate labatur.* Ad hæc expedit penes virum residere liberam rei familiaris administrationem, cui incumbit onus acquirendi, ac negotiandi pro communi domus utilitate; & grave nimis foret, ut quoties oporteret rem acquisitam distrahere, teneretur uxoris consensum impetrare, quod sæpè consequi non possët, cum mulierum genus avarissimum habeatur, l. *Si stipulara 34. §. 1. de donat. int. Glossa in l. Nefennius 36. de negot. gest.* Unde impediretur utilis rei familiaris administratio, & domestica inter conjuges dissidia frequenter provenirent. Ex quibus rectè, ac justè regia constitutio, non obstantibus juris regulis, concessit viris de rebus istis acquisitis absolutam disponendi facultatem, non requisito uxorum consensu, quamvis ex parte dominæ censeantur.

41 Ad septimum, & ultimum satisfit; nam si maritus solverit debita ante secundum matrimonium contracta, non cederet in uxoris detrimentum, cum in bonorum divisione id imputaretur marito vel in lucra conjugalia, si extant, vel in capitale. Anton. Gom. *in l. 60. Tauri, in princip. Ayora de partition. part. 1. cap. 7. num. 3.* Nec obstat quod marito licet alienare in quoscunque usus, etiam illicitos, atque donare, & hæc minime illi imputari debent, ut cum Gregor. Lop. sentiunt plures apud Hermosillam *in l. 55. gloss. 2. num. 22. & 52. Nr. 5. part. 5. Anton. Gom. in l. 53. Tauri, n. 73. & prædixi sup. num. 9.* Etenim inter utrumque casum nota differentia invenitur ratio, si quidem dum maritus dilapidat, nullum percipit lucrum: at quando solvit creditoribus, locupletior efficitur; nam tanto magis habet in bonis, quanto minus debet, nec bona computantur, nisi ære alieno deducto, l. *Subsignatum 39. §. Bona, l. Venisse 165. de verbor. signific. quod lucrum uxori communicari debet.* Hinc est, ut marito imputetur, quod antiquis suis creditoribus solvit, non verò quod perdidit. Sed si maritus solvendo non sit, qui nec capitale reliquit, nullum mulier in creditores regressum habebit, cessante mariti fraude, quoniam alienatio fuit lege permilla, & creditores suum receperunt, quibus imputari nihil potest, ut ad restitutionem mulieri teneantur, argumento legis *Summa 22. §. Sed & si quis, de pecul. l. Si donatarius 9. §. 1. ff. de condict. caus. dat. l. Quid autem 6. §. Sciendum, ff. qua in fraud. credit. l. Nihil dolo 172. de reg. jur.*

SUMMARIUM.

- 1 De mero, ac mixto imperio, atque jurisdictione, & quomodo distinguantur, differentes recensentur.
- 2 Merum imperium definitur. Cur merum dicatur, & qui Magistratus illud exerceant, remissivè.
- 3 Imperium mixtum quid sit, unde mixtum ap-

- 4 Jurisdictio in genere, ac in specie definitur.
- 5 Principi liberum est omnes causas delegare, sed Magistratibus non permittitur de jure Casareo qua sunt meri imperii committere. Quid de jure regio, & consuetudine, ibid.
- 6 Causa mixti imperii an possint delegari?
- 7 Virum jure Pontificio causa meri imperii delegari possint?
- 8 Caput In Archiepiscopatu, de raptorib. intelligitur.
- 9 Magistratibus licet causas meri imperii, necessitate interveniente, delegare. Quid Jure Regio, ibid. & n. 11.
- 10 Qua Ordinem Episcopalem desiderant, & meri imperii sunt, quando, & quibus possunt delegari.
- 11 Episcopis est permillum per se, vel suos Vicarios generales exercere.
- 12 Vicarius generalis Episcopi, & Propratores ordinaria funguntur jurisdictione, & n. 14.
- 13 Quoad causarum meri imperii delegationem an jus Pontificium a Casareo discrepet.
- 14 Caput finale de offic. ordinarii, exponitur.
- 15 Caput finale de offic. deleg. conciliatur cum dicto capite finali, de offic. Ordinar.
- 16 Jure communi causa delegari nequeunt, quas lex specialiter mandat Magistratibus etiam ordinariam jurisdictionem habentibus.
- 17 Nudum ministerium an delegari, aut subdelegari possit, remissivè, & n. 20.
- 18 Episcopus plura potest aliis committere, qua illi ratione dignitatis specialiter deferuntur, remissivè.
- 19 Delegatus Principis subdelegare non valet quoties apparet, quod fuit electa industria persona; sed electio hac non presumitur.
- 20 Jurisdictio voluntaria ex lege proveniens delegabilis est, nisi actus tanti momenti sit, ut per alium expediri non possit. Et quid si ex Principis privilegio competat ratione muneris, vel dignitatis, ibid.
- 21 Actus voluntaria jurisdictionis per rescriptum commissus, etiam nomine dignitatis subdelegari non potest.
- 22 Episcopus valet per se, vel per suum Vicarium Generalem cum speciali mandato beneficia propria Diocesis conferre.
- 23 Episcopus facultatem conferendi Beneficia nulli alii, nisi suo Vicario generali potest concedere.
- 24 Qua non possit agere Vicarius Generalis absque speciali Episcopi commissione, remissivè.
- 25 Caput Ex frequentibus, de institut. intelligitur. Vicarius Episcopi, aut Capituli, Sede vacante, ex generali mandato potest presentatos ad Beneficia instituire, ac electos confirmare.
- 26 Ratio traditur, qua Capitulum, Sede vacante, nequit nisi urgeat necessitas, conferre Beneficia, cum ei liceat instituire, & confirmare.
- 27 Differentia inter jurisdictionem contentiosam, ac voluntariam.
- 28 Jurisdictio contentiosa in alieno territorio nequit exerceri, etiam in subditos: secus voluntaria.

- 32 Jurisdictio voluntaria in alieno territorio exercetur, nisi causa cognitio procedere debeat, modo hac in proprio prius expeditur.
- 33 Episcopus fundatam habet suam intencionem de jure ad collationem omnium beneficiorum, qua in diocesi vocaverint: similiter ut presentatos instituat, & electos confirmet, qua omnia extra diocesim ut voluntaria jurisdictionis agere permittuntur, ibid.
- 34 Vicarius Generalis Episcopi num possit extra diocesim Beneficia conferre? Et quid de Legato Sedis Apostolicae, & an delegato liceat voluntariam jurisdictionem extra territorium delegantis exercere.
- 35 Collatio de eodem Beneficio facta ab Episcopo, pravalet adversus collationem per ejus Vicarium Generalem expeditam, cum later qua praeceperit. Quod limitatur si provisorius a Vicario ceperit possessionem.
- 36 Episcopus an valet in Curia, ibi Pontifice residente, Beneficia diocesis suae conferre. Jurisdictio voluntaria etiam in Curia per Magistratus provinciarum potest exerceri, ibid.
- 37 Si resignatio Beneficii fiat in Curia, ibi vacat Beneficium, quod ut reservatum conferret Summus Pontifex. Episcopis prohibetur, ne in aliena diocesi, non obtenta proprii Praelati facultate, Pontificalia exercent, & an primam Titularum subditis valeant conferre.
- 38 Voluntaria jurisdictionis privilegio concessa, in alieno territorio potest administrari.
- 39 In reservatione Beneficiorum vacantium in Curia, & non in alia, stabilitum est, quod post mensem collatio devolvatur ad Ordinarium. Et quid si post mensem Pontifex conferat, antequam Ordinarius, ibid.
- 40 Episcopis ab initio nascentis Ecclesia Sedes Apostolica contulit facultatem conferendi Beneficia, qua in propria Diocesi vacarent, ideo de jure suam intencionem fundatam habent.
- 41 Caput Statutum, de præbend. in 6. an sit correctum per extravagantem 1. eod. tit.
- 42 Privilegium, ac dispositio odiosa si juri communi conveniant, ampliationem recipiunt.
- 43 Principi reservata si delegentur, nequeunt subdelegari.
- 44 Si Princeps aliquid de reservatis committat alicui Magistratui, ut semper ea facultas muneris adhaereat, tunc illud poterit Magistratus alii mandare: quod impugnatur.
- 45 Delegatus Principis etiam sine causa potest subdelegare, non verò inferioris. Et quid si fuerit lis contestata, ac de aliis qui non valent causas committere.
- 46 Virum delegatus à Legato Sedis Apostolicae valeat subdelegare?
- 47 Legatus Proconsulis delegare poterat, sed delegatus à Legato Sedis Apostolicae non subdelegat: & ratio redditur.
- 48 Legatus Proconsulis, praemissa electione hujus Magistratus, à lege immediatè accipiebat jurisdictionem, nec eos Legatos constituere valebant Proconsules recusare.
- 49 Legatus Proconsulis ex voluntate, & approbatione Senatus ad universitatem causarum creabatur.

- Delegatus ad universitatem causarum pro Ordinario habetur, ut unam, vel aliam possit subdelegare, ibid.
- 50 Delegatus ab inferiore quando possit subdelegare, & num. 53.
- 51 Mandare jurisdictionem aliud est, & aliud judicem dare.
- 52 Delegatus à Legato Sedis Apostolicae cur valeat subdelegare secundum aliquorum opinionem.
- 53 Ad caput Cum Bertholdus, de re judic. duplex traditur intellectus.
- 54 Alius, quem probat D. Covar. refertur ut communis.

CAPUT XX. & ULLIMUM.

Ad Num. 1.

DE Imperio mero, mixto, ac jurisdictione, & quomodo inter se distinguantur, consulendi sunt P. Molina *de justit. & jure, tract. 5. disp. 5. & 6. Tusch. lit. 1. conclus. 45. 46. & 543. Gregor. Lop. in l. 18. gloss. 2. tit. 4. part. 3. Cujac. ad l. Imperium, de jurisdic. omni. judic. Joan. Orosco. ibidem, Duaren. ad eundem tit. cap. 3. cum alijs, Fachin. controversiarum lib. 13. cap. 12. cum seqq. Osuald. lib. 17. cap. 6. Morla Empor. jur. tit. 2. de jurisdic. in princip. à num. 16. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 47. cap. 21. D. Emma. Gonzal. ad Decretal. in cap. Pastoralis, ex num. 2. de offic. judic. delegat. Vvesembec. in paratit. ad tit. de jurisdic.*

Merum imperium ex Bartolo sic definitur: Est jurisdictio, qua officio judicis nobili expeditur, publicam utilitatem respiciens principaliter. Molin. *disput. 5. num. 5. Orosco. num. 6. Morla num. 3. & 35.* Sed quaestio est, utrum Ulpianus in d. l. Imperium, veram definitionem hujus imperii, vel exemplum tradiderit, dum inquit: Merum imperium est habere gladii potestatem ad animadvertendum in facinorosos homines. De quo disputat Fachin. d. cap. 12. & Consultum definire resolvit. Imperium merum nuncupatur, quoniam purum, & à jurisdictione simplici omnino distinctum, quæ Magistratibus ratione sui muneris jure competit; quæ enim meri sunt imperii, specialiter lege deferuntur, non solum personis publicae potestate fungentibus, sed etiam privatis. Cujac. *sup. Duaren. dicto cap. 3. D. Gonzalez num. 2.* Hujus imperii sex gradus constituntur, quos ex Bartolo transcripserunt Molin. *disput. 6. num. 1. Orosco. sup. num. 21. cum seqq.* Qui judices, & Magistratus hodie tale imperium exerceant, vide apud Molin. *disp. 6. ex num. 4. Orosco. num. 12. Morl. sup. n. 38. cum seqq. & qui olim vide apud Gonz. n. 4.*

Mixtum imperium ex Bartolo ita definitur: Est jurisdictio, qua officio judicis nobili expeditur, privatam respiciens utilitatem. Molin. *disput. 5. num. 5. versic. Mixtum verò, Orosco. num. 49. Morl. num. 66. ubi aliam tradit definitionem, & aliam Tusch. dicta conclus. 46.* Mixtum dicitur; nam imperii naturam sapit, cum judicis officio nobili exerceatur; jurisdictionis, dum privatam respicit utilitatem. Molin. *supra, versic. Itaque jurisdictio, Orosco. num. 48.* Hoc imperium jurisdictioni coheret, cum qua transit in Magistratus absque speciali legis commissione. Cujac. *supra, D. Gonzal. num. 3.*